

**NO SENTIR-SE VÍCTIMA TÉ TAMBE
EXPLICACIONS BIOLÒGIQUES**

**David Bueno
i Torrens**

Professor i investigador de genètica de la UB

Ignorar els maltractaments

Els maltractaments són un problema social que ens afecten a tots. Un problema complex, perquè en totes les nostres accions es combinen, de forma difícil de dissecar, la cultura i la biologia, hereva d'un llarg procés evolutiu. De violència de gènere ja en vaig parlar (AVUI, 14-2-2007), concretament de les diferències entre homes i dones quant al comportament instintiu en temes de paternitat, en un intent d'aportar elements de reflexió per combatre-la.

AQUÍ EM VULL CENTRAR EN EL FET que moltes dones no siguin conscients de ser maltractades, en especial quan és emocionalment o psicològicament, com posa en evidència una enquesta del departament d'Interior publicada a finals de setembre. Per motius obvis, els condicionants culturals són claus en aquest assumpte, per exemple amb l'acceptació social dels crims, els sobrenoms i els comentaris desagradables, i amb l'establiment de dependències innecessàries però també socialment acceptades, com els rols dins la parella. O la tendència que tradicionalment hi ha hagut, i que es manté en molts llocs, de tractar les dones com a menors d'edat, la qual cosa implica que puguin ser *amonestades i sancionades* per la seva parella. (No heu pensat mai amb les connotacions de les paraules *afectuosos nena* o *petita* adreçades a una dona adulta?)

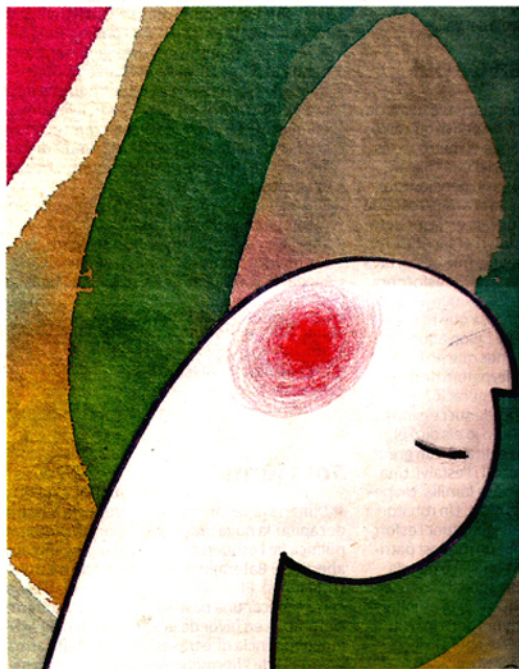
TANMATEIX, ¿HI HA CAP ASPECTE bio-

lògic que pugui ajudar a explicar que moltes persones no siguin conscients de ser maltractades? N'hi ha diversos. Podria parlar, per exemple, de l'activació de determinades xarxes neurals coincidents amb la síndrome d'Estocolm, que poden fer que la víctima s'identifiqui amb l'agressor. I dels diferents rols reproductius d'homes i dones, que poden haver contribuït a la visió culturalment transmesa de les dones com a persones vulnerables i dependents a qui cal protegir –i controlar–. Però em vull centrar en un altre aspecte: la relació mental subjecte-objecte.

L'ANÀLISI DE DADES ANTROPOLÒGIQUES

indica que al començament del llinatge humà la ment dels nostres antecessors estava regida per una única intel·ligència central, la qual es va dividir en múltiples intel·ligències especialitzades, com la social i la tècnica, un sistema modular exclusiu dels homínids que va permetre una gestió molt més eficient de l'entorn. I en la nostra espècie aquests mòduls s'han interconnectat mitjançant un flux constant de dades, de manera que l'experiència adquirida en un camp pot ser utilitzada en un altre. Una de les conseqüències d'aquest fet és que tinguem una capacitat d'imaginació gairebé il·limitada que ens manté en progrés constant, una característica que ha estat crucial per a la nostra espècie.

PERÒ AQUEST AVANTATGE PRESENTA un efecte col·lateral: permet que

“Els nens poden dotar d'humanitat els seus peluixos, i els torturadors i maltractadors poden deshumanitzar les seves víctimes”

puguem percebre les persones com a subjectes i també com a objectes, i que puguem atorgar el grau de subjecte a un objecte, dependent del mòdul on apliquem la idea. Per això els nens poden dotar d'humanitat els seus peluixos, i els torturadors i maltractadors poden deshumanitzar les seves víctimes. Tanmateix, i aquí és on volia anar a parar, també pot contribuir a fer que la persona maltractada no visqui els maltractaments com a tals si considera el seu maltractador com un objecte. O, arribats a cert grau de deshumanització, en considerar-se a si mateixa, en relació al seu maltractador, com a objecte. I si hi ha un rerefons biològic, hi pot haver persones més propenses que d'altres a ignorar els maltractaments. De forma simplificada –i disculpeu l'excés de simplificació–: si esteu clavant un clau i tu piqueu el dit, considereu que el martell ho ha fet expressament? O si el clau pogués pensar, consideraria que el martellu?

PER PODER COMBATRE de forma eficient aquesta xacra social, que afecta especialment però no de forma exclusiva les dones i que pot ser bidireccional, no n'hi ha prou atenent els casos i conscienciant la població. Cal investigar també el que hi ha dins nostre, des d'una aproximació multidisciplinària que abasti tots els aspectes del problema –històrics, socials, culturals, psicològics i, també, biològics–, perquè estàn entrelaçats.